

مهارت های اساسی برای اصلاح رفتار در حوزه سلامت

مجموعه ای آموزشی کارگاه های توانمندسازی برای کارشناسان بخش سلامت

گردآوری و تألیف:

دکتر محسن شمس

دکتر یلدا سلیمان اختیاری

عباس پریانی

عنوان و نام پدیدآور: مهارت‌های اساسی برای اصلاح رفتار در حوزه سلامت: محتوای آموزشی کارگاه‌های توانمندسازی برای کارشناسان بخش سلامت / گردآورندگان محسن شمس، یلدا سلیمان‌اختیاری، عباس پریانی.

مشخصات ظاهری: ۲۷۶ص: جدول.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

عنوان دیگر: محتوای آموزشی کارگاه‌های توانمندسازی کارشناسان بخش سلامت.

موضوع: آموزش بهداشت

موضوع: سلامت پروری

شناسه افزوده: سلیمان اختیاری، پاد: ۱۳۵۶، گردآورنده

شناسه افزوده: پریانی، عباس، ۱۳۴۴، گردآورنده

رده‌بندی کنفرانس: ۱۳۹۱م ۹م ۸ش/۵/۴۴۴-RA

رده‌بندی دیویی: ۶۱۳/۰۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۲۱۴۴۸

محتوای آموزشی کارگاه‌های توانمندسازی برای کارشناسان بخش سلامت

گردآورندگان: دکتر محسن شمس - دکتر یلدا سلیمان اختیاری - عباس پریانی

ناشر: مہرمتین

چاپ و صحافی: مہرمتین

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

شماره: ۹۷۸۶۰۰-۹۲۲۸۳-۴-۸

تلفون: ۷۷۵۳۳۸۱۵-۶۶۴۸۳۸۳

حق چاپ و نشر برای گردآورندگان محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه مولفان
۱۱	فصل اول: نیازسنجی آموزشی در برنامه های سلامت
۲۷	فصل دوم: طراحی برنامه های آموزشی در حوزه سلامت
۵۱	فصل سوم: اجرای برنامه های آموزشی در حوزه سلامت
۷۳	فصل چهارم: اصول طراحی یک کارگاه آموزشی
۸۷	فصل پنجم: ارزشیابی برنامه های آموزشی در حوزه سلامت
۱۰۳	فصل ششم: اصول آموزش سلامت مبتنی بر نظریه و الگو
۱۳۳	فصل هفتم: اصول آموزش همسانان در حوزه سلامت
۱۴۹	فصل هشتم: اصول ارتباط برای سلامت
۱۶۵	فصل نهم: اصول بازاریابی اجتماعی در حوزه سلامت
۱۸۳	فصل دهم: اصول حمایت طلبی برای برنامه های سلامت
۲۰۵	فصل یازدهم: مذاکره و لابی برای پیشبرد برنامه های سلامت
۲۳۱	فصل دوازدهم: بسیج های اطلاع رسانی آموزشی در حوزه سلامت
۲۴۷	فصل سیزدهم: رسانه های آموزشی در حوزه سلامت

مقدمه مولفان

انسان موجودی اجتماعی است که با محیط پیرامون خود ارتباط نزدیکی دارد و تاثیر گذاری بر محیط و تاثیر پذیری از آن، از ویژگی های برجسته جوامع انسانی به شمار می رود. کسب تجربیاتی که می تواند درک انسان از محیط فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی پیرامون او را تحت تاثیر قرار دهد، در طی فرایندی به نام آموزش (Education) رخ می دهد و باعث می شود تا فهم آدمی از محیط اطراف خود تغییر کند. آموزش را می توان مجموعه فعالیت های هدفمندی دانست که برای ایجاد یادگیری در فراگیران طراحی و اجرا می شوند.

مهارت های آموزشی در حوزه سلامت، تلاش می کند تا با بهره گیری از مجموعه رویکردها، افراد، خانواده ها و جوامع را برای تصمیم گیری آگاهانه درباره موضوعاتی که بر روند بازاریابی، دستیابی، حفظ و ارتقای سلامت آنان مؤثر است، و در نتیجه اصلاح سبک زندگی در آنان، توانمند سازد. این آموزش چیزی فراتر از انتقال اطلاعات به مخاطب است و می تواند تجربیات و مهارت هایی را شامل شود که بر شیوه تفکر و احساس مردم درباره سلامتشان، تأثیر می گذارد و به آنان انگیزه دهد تا اطلاعات خود را به عمل تبدیل کنند. در این حوزه معمولاً فعالیت های چند بخشی شکل می گیرد که با برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی به توانمند کردن افراد، خانواده ها، گروه ها و جوامع برای دستیابی به سلامت و حفظ و تقویت آن در سطوح فردی، محیطی و اجتماعی توجه دارد.

آموزش دهندگان سلامت (Health Educators) افرادی هستند که آموزش دیده اند تا با استفاده از راهبردها و روش های مناسب آموزشی، به افراد برای تصمیم گیری آگاهانه در زمینه های مختلف سلامت، کمک کنند. این گروه می توانند در محیط های مختلف مانند مراکز ارائه خدمات سلامت از جمله بیمارستان ها، درمانگاه ها و مطب ها، محیط های کار، محیط های آموزشی مانند مدارس و دانشگاه ها، و نیز حضور در سازمان های داوطلبانه سلامت فعالیت داشته باشند و مسئولیت طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی در حوزه سلامت و برای محیط های مختلف را برعهده بگیرند. این یک ادعای بزرگ ولی درست است که «همه کارکنان بخش سلامت، آموزش دهندگان سلامت هستند». ولی توجه به این نکته را نباید فراموش کرد که ایفای چنین نقشی بدون کسب مهارت ها و صلاحیت های لازم، ممکن نخواهد بود.

مجموعه حاضر براساس چنین دیدگاهی تدوین شده است. دیدگاهی که در آن، افزایش دانش کاربردی و ارتقای مهارت های آموزشی، ارتباطی و اطلاع رسانی برای نقش آفرینی

کارکنان بخش سلامت در روند اصلاح رفتارهای مغایر با سلامت در افراد و جوامع، ارایه می شود. این مجموعه حاوی محتوای آموزشی کارگاه هایی است که در طی سالیان اخیر برای کارشناسان نظام ارایه خدمات بهداشتی به ویژه کارشناسان ستادی و محیطی تحت پوشش معاونت های بهداشتی دانشگاه های علوم پزشکی کشور برگزار شده است. در این مجموعه، اصول و مفاهیم ۱۳ مهارت اساسی به زبان ساده بیان شده است. این مهارت ها که برای فعالیت موثر کارشناسان نظام ارایه خدمات سلامت به عنوان فعالان حوزه اصلاح رفتار، ضروری است عبارتند از:

۱. نیازسنجی آموزشی (Educational Needs Assessment)
۲. طراحی برنامه های آموزشی (Educational Planning)
۳. اجرای برنامه آموزشی (Educational Implementation)
۴. طراحی کارگاه های آموزشی (Educational Workshops)
۵. ارزشیابی آموزشی (Educational Evaluation)
۶. اصول استفاده از آموزش سلامت مبتنی بر نظریه و الگو (Theory/model-based Health Education)
۷. اصول استفاده از راهبرد آموزش همسالان (Peer Education)
۸. اصول ارتباط برای سلامت (Health Communication)
۹. اصول استفاده از بازاریابی اجتماعی (Social Marketing)
۱۰. اصول استفاده از راهبرد حمایت طلبی (Health Advocacy)
۱۱. اصول انجام مذاکره (Negotiation) و لابی (Lobbying)
۱۲. طراحی بسیج های اطلاع رسانی آموزشی (Campaign Design)
۱۳. طراحی و استفاده از رسانه های آموزشی (Media)

امید است که کارشناسان بخش سلامت با استفاده از این مجموعه بتوانند دانش کاربردی و مهارت های خود را برای تاثیرگذاری بر مخاطبان و پیشبرد اهداف برنامه های سلامت ارتقا بخشند و نقش حرفه ای خود را در حوزه سلامت به خوبی ایفا نمایند. تهیه کنندگان این مجموعه وامدار نظرات و پیشنهادات استفاده کنندگان از این کتاب هستند. به امید داشتن ایران و ایرانیانی با سطح بالایی از سواد سلامت.